

15 בינואר 2019

לכבוד

ד"ר חזי לוי

מנהל המרכז הרפואי ברזילי

בפקס: 03-6732342

שלום רב,

הנדון: מדיניות אבטחה מפלה ובלתי חוקית בכניסה לבית החולים ברזילי

אנו פונים אליך בעקבות פניות שקיבלנו הנוגעות להתנהלות מפלה וגזענית של צוות האבטחה בבית החולים ברזילי, שנעשית בניגוד לחוק ובחוסר סמכות, כפי שיפורט להלן.

1. על פי העדויות שהגיעו לידינו ובדיקה שביצענו בשטח, מאבטחי בית החולים מבצעים **בידוק ביטחוני מפלה על בסיס אתני-לאומי** בכניסת האוטובוסים לבית החולים. אוטובוסים שנכנסים לתוך שטח בית החולים (לדוג' קו 18 ו-16 של חברת דן) עוצרים במחסום הכניסה לבית החולים ושם מאבטחים שעולים לאוטובוס לצורך ביצוע בידוק ביטחוני פונים לבעלי החזות הערבית באוטובוס **באופן גורף** ומבקשים מהם תעודה מזהה. ככל שמתברר שמדובר בתושב שטחים, בין אם יש ברשותו אישור שהייה ובין אם לאו, ה**נוסע מורד מהאוטובוס** ואינו מורשה להמשיך לתוך בית החולים. מחלק העדויות עולה, כי גם ערבים תושבי ישראל מורדים מהאוטובוס. הנוסעים שמורדים מהאוטובוס ממתנינים עד ליציאת האוטובוס מבית החולים ושבים ועולים עליו להמשך הנסיעה מבלי שהם עוברים בדיקה כלשהי.

2. באחת מהעדויות שנאספו על ידנו היום, 15.1.19 בשעה 20:7, עלתה מאבטחת לאוטובוס בקו 18 שהגיע למחסום הכניסה לבית החולים ומיד עם עלייתה לאוטובוס ירדו ממנו 3 נוסעים. נוסעת שהיתה עדה לאירוע ביקשה לברר את פשר העניין עם הנהג אשר הסביר: "[הם] ערבים שעובדים עם רשיון פה... יודעים שבאים לבדוק אותם... [המאבטחת] הורידה אותם ועכשיו אני הולך לאסוף אותם". בהמשך שאלה הנוסעת את המאבטח בכניסה למתחם בית החולים מדוע ירדו הנוסעים מהאוטובוס והוא השיב שמדובר בתושבי שטחים "אין להם כניסה, אין אישור עבודה". כשנשאל המאבטח מדוע ירדו הנוסעים בעצמם מבלי שאפילו התבקשו לעשות זאת ענה "כי הם מכירים את הנוהל. אם לא, היו מורידים אותם. הם מקדימים את המכה."

3. מעדות אחרת שהגיעה לידינו עולה, כי במידה ומדובר בנוסעים פלסטינים שמבקשים להיכנס לתוך בית החולים, גם הם מורדים מהאוטובוס לצורך בידוק ונדרשים להמשיך בדרכם לתוך

בית החולים בהליכה בעוד שאר הנוסעים יכולים לרדת באחת משתי התחנות שבתוך בית החולים (מיון ושיקום).

4. מהאמור לעיל, ברור כי מדובר **בנוהל קבוע** ולא באירוע חד פעמי או בשיקול דעת של מאבטח כזה או אחר. חמורה במיוחד העובדה, כי פרקטיקה פסולה זו מתבצעת בשעריו של מוסד רפואי, ובעצם ביצועה עשויה להרתיע את הנזקקים לשירותיו ולחסום את דרכו פניה של מי שנזקק לטיפול.

מדיניות פרופיילינג פסולה

5. ההתנהלות המתוארת לעיל משקפת מדיניות של פרופיילינג, המתבטאת בייחוס גורף של מסוכנות וחשדות לאנשים מסוימים על רקע השתייכותם לקבוצה אתנית או לאומית מסוימת. בית המשפט העליון כבר עמד על כך שהשתייכות שונה לאדם מטעמים של מאפיינים חזותיים של גזע או מוצא אתני היא הפליה פסולה המהווה פגיעה חמורה בכבוד האדם (ר' בג"ץ 2671/98 **שדולת הנשים נ' שר העבודה והרווחה**, פ"ד נב(3) 630, 658 (1998)).

6. מדיניות אכיפה שמסמנת קבוצה אתנית או לאומית מסוימת ומתירה פגיעה מוגברת בזכויותיה מקבעת דימוי של נחיתות וזרות בקרב החברה כולה. כפי שצויין בדוח הוועדה למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה:

"הוצגה בפני הצוות טענה, כי בקרב השוטרים יש נוהג רווח לדרוש לעיין בתעודות זהות של אזרח יוצא אתיופיה על-סמך 'פרופיילינג' או ללא כל הצדקה עניינית. על-פי הטענה, קטינים וגברים יוצאי אתיופיה מתבקשים להזדהות לעתים תכופות... הובהר, כי דרישות חוזרות ונשנות להזדהות גורמות לאזרחים יוצאי אתיופיה הרגשה של השפלה, הדרה וזרות. **טענות אלה נתמכו בממצאי הבדיקה**" (דוח [הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה](#) (דוח פלמור) יולי 2016).

7. מקרה דומה למדיניות המתוארת לעיל נדון בת"פ (כ"ס) 8938-04-15 [מדינת ישראל נ' עאדל אבו ואדי](#) (29.11.2015) לגבי שוטר אשר הפעיל את הסמכות המוקנית לו בחוק לדרוש תעודת זהות כלפי אדם ש"חזותו ערבית". השופט קבע כי **"פניה שכזו לאדם הבאה על רקע מוצאו, גזעו והשתייכותו האתנית, הינה ככלל פסולה ולא ראויה"** (פסקה 34 לפסק הדין).

8. וכך גם בעניין אבו זערור נבחנה הטענה לפיה החלטה של שוטרת לעצור רכב לבדיקת מסמכים התבססה על היותם של הנוסעים "בני מיעוטים":

"אין צורך לומר כי פנייה לאדם לצורך ביצוע פעולה שלטונית פוגענית, המבוססת אך ורק על מוצאו, היא ככלל פסולה.... לו היה הרכב בו נסע הנאשם נעצר ונבדק רק בשל כך שנוסעיו נחזו לשוטרת כבני מיעוטים, אכן היה בכך לבסס מסקנה בדבר פעולה מתוך מניעים זרים ופסולים" (ת"פ 15211-02-16 [מדינת ישראל נ' אבו זערור](#) (18.1.2017) פס' 40).

9. יוזכר, כי שימוש בסמכויות המעוגנות בחוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, תשס"ה-2005 (להלן: "חוק הסמכויות") על ידי מאבטחים צריכה להיעשות "במקום ובדרך

שיבטיחו שמירה מרבית על כבוד האדם, פרטיותו וזכויותיו" (סעיף 1 לחוק). התנהלות המאבטחים המתוארת לעיל פוגעת בזכותם של הנוסעים לכבוד בכמה אופנים: ראשית, הם מובחנים ומסומנים מיתר הנוסעים כ"חשודים" ונדרשים להזדהות על בסיס חזותם החיצונית בלבד; שנית, הם מורדים מן האוטובוס ונאלצים להמתין עד ליציאת האוטובוס ואז לחזור ולעלות או להמשיך בהליכה לתוך בית החולים (יש לציין שלא פעם מדובר באנשים מבוגרים ובאנשים המתקשים ללכת). כל אחד מאלה חמור כשלעצמו, ויחדיו הם יוצרים מסכת טרטורים היוצרת אפקט משפיל חמור ביותר, בעיקר כאשר אפשר לראות שהנוסעים האחרים אינם נדרשים לאף אחד מהשליבים הללו.

10. המדיניות המתוארת לעיל מנוגדת גם לאיסור ההפליה הקבוע בחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000.

פעולה בחוסר סמכות

11. פעילות המאבטחים המתוארת לעיל משוללת סמכות והיא בלתי חוקית:

א. הסמכות לדרוש מאדם להציג תעודת זהות לפי סעיף 4 לחוק הסמכויות **נועדה אך ורק לצורך בדיקת זהותו** של אדם לשם שמירה על ביטחון הציבור. פניה לאדם בשל חזותו הערבית בבקשה להזדהות אינה בסמכותו של מאבטח.

ב. **אין למאבטחים סמכות להוריד אדם מהאוטובוס** לצורך הפעלת סמכויותיהם. מדובר בפגיעה חמורה ומרחיקת לכת בזכויות הפרט וודאי שלא ניתן להסיק סמכות זו מלשון החוק.

ג. **אין למאבטחים סמכות לעכב אדם לצורך בדיקת זהותו**. סעיף 5 לחוק קובע כי אפילו במצב שבו אדם מסרב לדרישת הזדהות כל שניתן לעשות הוא למנוע ממנו כניסה למקום או להוציאו מהמקום. סמכות העיכוב בסעיף 6 קמה למאבטח רק במקום שבו קיים חשד סביר לנשיאת נשק או לביצוע עבירה.

ד. **אין למאבטחים כל סמכות לבצע פעילות פיקוח או אכיפה בעניין מעמדו החוקי של אדם בישראל**. סמכות זו נתונה באופן בלעדי לפקחים ייעודיים ולשוטרים, לפי סעיף 13 לחוק הכניסה לישראל תשי"ב-1952.

ה. **אין למאבטחים סמכות למנוע כניסת אדם לבית החולים על בסיס השתייכותו הלאומית או מעמדו החוקי בישראל**.

12. ככל שאכן בית החולים או מחלקת האבטחה שלו התקינה נוהל המתיר את הפרקטיקה המתוארת לעיל, ברור שמדובר בנוהל בלתי חוקי שדינו להתבטל.

13. אף אם מדובר על נוהל שמכוון, על פניו, אך ורק כלפי תושבי שטחים, שהוא כשלעצמו פסול ובלתי חוקי, ברור שהוא מבוסס כל כולו על פרופיילינג. כידוע, לפלסטינים תושבי השטחים לא כתוב על המצב "תושב שטחים" ומשכך ברור שלצורך "איתורם" מבצעים מהאבטחים פרופיילינג כלפי כל מי שחזותו החיצונית ערבית. כתוצאה מכך, הפגיעה אינה רק בכבודם של עשרות אלפי הפלסטינים תושבי השטחים בעלי היתרי עבודה בישראל, אלא גם בכל מיליוני אזרחי ותושבי ישראל הערבים או שמוצאם ממדינות ערב.

14. כאמור, לא מדובר במקרה בודד אלא במדיניות גורפת ויומיומית של מאבטחי בית החולים המחייבת את מעורבותך. לאור האמור לעיל, נבקשך לפעול לבירור התופעה ולמיגור מדיניות האבטחה המתוארת לעיל ולחידוד הנהלים בדבר סמכויות המאבטחים הקבועות בחוק.

בכבוד רב ובברכה,

אן סוציו, עו"ד

העתקים :

תנ"צ עינת גיל-צוברי, ראש חטיבת האבטחה, משטרת ישראל. בפקס : 02-5607971.
פרופ' איתמר גרוטו, משנה למנכ"ל משרד הבריאות, במייל mmancal@moh.gov.il.
מר קובי אווקה זנה, מתאם המאבק בגזענות במשרד המשפטים, במייל awekaz@justice.gov.il.
עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי), משרד המשפטים. בפקס : 02-6466265.
ד"ר שלומית אבני, ממונה למניעת גזענות, משרד הבריאות. במייל :
zero.racism@moh.health.gov.il
מר אייל קנה, ממונה למניעת גזענות, משרד התחבורה. במייל : eyalkane@mot.gov.il